

Minister Kultury i Dziedzictwa Narodowego

Hanna Wróblewska

Pan
Szymon Hołownia
Marszałek Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej

Szanowny Panie Marszałku,

odpowiadając na zapytanie nr 2421 posa Jana Michała Dziedziczaka z 23 kwietnia 2024 roku w sprawie dalszych losów, działań i spuścizny po Instytucie Dziedzictwa Myśli Narodowej, uprzejmie proszę o przyjęcie następujących wyjaśnień.

Ad 1.

Całość zasobów archiwalnych będących własnością dawnego IDMN została przekazana w depozyt Archiwum Akt Nowych na mocy podpisanych przez Instytut umów depozytowych. Archiwalia wypożyczone w celu digitalizacji zostały zwrócone właścicielom. Wszelkie związane z tymi działaniami protokoły i umowy są dostępne w siedzibie Instytutu Narutowicza.

Ad 2.

Według ekspertyzy sporządzonej 8 listopada 2024 roku na zlecenie Instytutu Narutowicza przez dr Annę Feliks, muzykolożkę i badaczkę spuścizny Ignacego Jana Paderewskiego z Muzeum Narodowego w Warszawie, nie sposób potwierdzić, że fortepian będący w posiadaniu IDMN był kiedykolwiek własnością Paderewskiego. Nie ma żadnych dokumentów potwierdzających ten fakt i żadnych wzmianek w obszernej i dobrze zachowanej spuściźnie artysty. Według kolejnej ekspertyzy sporządzonej na zlecenie Instytutu Narutowicza przez Andrzeja Pałysa, antykwariusza i rzeczoznawcę, tylko nieliczne artefakty zakupione przez IDMN (m.in. garnki czy dokumenty z inwentaryzacją win w piwniczce rezydencji) faktycznie pochodzą z rezydencji Paderewskiego Riond-Bosson. Autentyczność pozostałych obiektów jest wysoce wątpliwa, a ich atrybucji nie sposób potwierdzić. W efekcie tych ustaleń Wielkopolskie Muzeum Niepodległości zrezygnowało z przyjęcia tych obiektów w depozyt.

Zawiadomienia do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa w czasie zakupu tej kolekcji złożyła niezależnie dyrekcja Instytutu Narutowicza oraz Krajowa Administracja Skarbowa.

Fortepian i pozostałe artefakty są obecnie magazynowane w należącym do instytutu budynku przy ul. Powsińskiej 64a. Dyrekcja b. IDMN nie dochowywała przy tym należytej staranności w przechowywaniu tych artefaktów. Nie zakupiła np. nawilżacza powietrza, potrzebnego do utrzymania odpowiedniej wilgotności w pomieszczeniu, w którym jest przechowywany stuletni instrument (fortepian pochodzi z lat 20. XX w.). Zgodnie z sugestiami ekspertów, w tym stroiciela fortepianów z firmy Bösendorfer, nawilżacz został kupiony przez Instytut Narutowicza.

Ad 3.

W kwietniu 2024 r. stanowisko p.o. dyrektora d. IDMN objął prof. Adam Leszczyński. Odwołany dyrektor IDMN nie przekazał mu żadnej dokumentacji dotyczącej stanów magazynowych wydawnictw. Według informacji uzyskanych od pracowników żadna taka dokumentacja nie była prowadzona. W czerwcu 2024 r. w Centrum Edukacyjnym przy ul. Andersa 20 w Warszawie pracownicy IDMN przeprowadzili wyprzedaż wydawnictw IDMN. Część zapasów magazynowych została bezpłatnie oddana instytucjom edukacyjnym, które zwracały się o nie. Obecnie stany magazynowe tych wydawnictw są bliskie zera.

Informacja dotycząca zasad przetwarzania danych osobowych przez Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego oraz praw osób, których dane są przetwarzane została zamieszczona na stronie <http://bip.mkidn.gov.pl> w zakładce ochrona danych osobowych.

Instytut Narutowicza dokończył druk publikacji słownikowych IDMN (ostatni tom ukazał się jesienią 2024 r.) mimo uzasadnionych wątpliwości dotyczących poziomu merytorycznego tego wydawnictwa. Prawa do książki Krzysztofa Kosińskiego „Bunt duszy polskiej. O twórczości politycznej i literackiej Romana Dmowskiego (z lat 1893-1934)” zostały za zgodą autora odsprzedane innemu wydawnictwu. Obecnie Instytut Narutowicza nie odnotowuje zainteresowania publikacjami b. IDMN. W związku z tym nie istnieje potrzeba dodruków.

Ad 4.

IDMN zakupił tylko oprogramowanie umożliwiające uruchomienie portalu, a nie cały „portal”. Uruchomienie portalu archiwalnego wymaga dużych inwestycji i zatrudnienia dodatkowych pracowników. Instytut Narutowicza rozważy to, kiedy będzie posiadał wystarczające zasoby budżetowe. Zdigitalizowane archiwalia są przechowywane w Instytucie Narutowicza i mogą być udostępniane badaczom. Do 26 kwietnia 2025 r. nikt nie zwrócił się o dostęp do tych archiwaliów. Należy podkreślić, że w kwietniu 2024 r. IDMN nie posiadał żadnego jednolitego i uporządkowanego spisu zasobów Instytutu. Trudno więc było nawet ustalić, co wchodzi w ich skład.

Ad 5.

Była dyrekcja IDMN otrzymała środki inwestycyjne w wysokości 10,5 mln złotych z budżetu Ministerstwa Kultury i Dziedzictwa Narodowego z przeznaczeniem na adaptację budynku na cele muzealne. Środki zostały wykorzystane na remont przestrzeni biurowych, a więc niezgodnie z przeznaczeniem. Krajowa Izba Skarbowa złożyła w związku z tym zawiadomienie o możliwości popełnienia przestępstwa przez b. dyrekcję IDMN. Budynek nie odpowiada potrzebom muzealnym nie tylko ze względu na skalę potrzebnych inwestycji (kilkadziesiąt mln złotych), ale także peryferyjne położenie, brak własnego parkingu i trudny dojazd komunikacją publiczną. Instytut Narutowicza nie planuje prowadzenia działalności muzealniczej. W efekcie dalsze procesy inwestycyjne zostały uznane za niecelowe.

Ad 6.

Instytut Narutowicza nie zlecał „analiz detektywistycznych”.

Ad 7.

Dwóch pracowników IDMN zostało zwolnionych w trybie art. 52 kodeksu pracy po uzyskaniu przez p.o. dyrektora wiedzy o naruszeniach obowiązków pracowniczych na podstawie ustaleń Najwyższej Izby Kontroli. Zarzuty obejmowały m.in. traktowanie w sposób uprzywilejowany niektórych wnioskodawców starających się o środki z Funduszu Patriotycznego, podejrzenie fałszowania dokumentacji konkursowej i przeprowadzanie fikcyjnych kontroli beneficjentów, nieprawidłowy nadzór nad wydatkowaniem środków z Funduszu. Potwierdziły się one w toku dalszych kontroli wewnętrznych i zewnętrznych, w tym dokonanych przez Izbę Administracji Skarbowej w Warszawie. W sprawie działań zwolnionych pracowników, przede wszystkim poświadczania nieprawdy, zawiadomienie do prokuratury o możliwości popełnienia przestępstwa złożyła Krajowa Administracja Skarbowa.

Ad 8.

Od 10 kwietnia 2024 r. pracownicy Instytutu przeprowadzili 34 kontrole w siedzibach beneficjentów Funduszu Patriotycznego, a ponadto zweryfikowali prawidłowość dotychczas poczynionych rozliczeń i uporządkowali zgromadzoną dokumentację, często zawierającą braki. Podczas tych prac stwierdzono nieprawidłowości m.in. w sposobie naliczania kar umownych za nieterminowe wykonywanie umów, w związku z czym od 10 kwietnia 2024 r. naliczono łącznie 42 710,16 zł kar umownych wraz odsetkami. Z informacji, jakimi dysponuje Instytut, wynika, że łączna kwota trwających windykacji prowadzonych przez Ministerstwo Kultury i Dziedzictwa Narodowego wynosi 1 097 710,57 zł.

Instytut na bieżąco współpracuje z Centralnym Biurem Antykorupcyjnym, Izbą Administracji Skarbowej w Warszawie i innymi instytucjami, m.in. Mazowieckim Urzędem Celno-Skarbowym, prowadzącymi kontrole celno-skarbowe podmiotów ubiegających się o dotacje z Funduszu Patriotycznego.

Ad 9.

Zawiadomienia o możliwości popełnienia przestępstw w d. IDMN były kierowane zarówno przez nową dyrekcję instytutu z jej inicjatywy, jak i przez organy kontrolne (Krajową Administrację Skarbową, Centralne Biuro Antykorupcyjne, Najwyższą Izbę Kontroli). Łącznie według wiedzy dyrekcji Instytutu Narutowicza (być może niepełnej) zostało złożonych kilkanaście zawiadomień. Dotyczą one licznych nieprawidłowości w działaniu Funduszu Patriotycznego, poświadczenia nieprawdy przez dwóch zwolnionych pracowników IDMN, przekroczenia uprawnień w zakresie zakupu nieruchomości przy Powsińskiej 64a oraz przeznaczenia dotacji celowej przeznaczonej na dostosowanie budynku do celów muzealnych na remont pomieszczeń biurowych, a także niecelowego i niegospodarnego działania w postaci zakupu rzekomych pamiątek po Ignacym Janie Paderewskim. Aktualnie postępowania w ww. sprawach prowadzi Prokuratura Regionalna w Rzeszowie oraz Prokuratura Rejonowa Warszawa-Ochota w Warszawie. Do 6 czerwca 2025 r. trwa jeszcze – trzykrotnie przedłużana – kontrola Krajowej Administracji Skarbowej.

Ad 10.

Dyrekcja Instytutu Narutowicza nie ma żadnej wiedzy o istnieniu takiego projektu. IDMN nie prowadził żadnego spisu projektów naukowych i edukacyjnych. W kwietniu 2024 r., kiedy p.o. dyrektorem IDMN został prof. Adam Leszczyński, odwołany dyrektor nie przekazał mu żadnych informacji o prowadzonych przez instytut projektach. Do dyrekcji Instytutu nie dotarły także żadne „wezwania do emisji” audycji.

Ad 11.

Dyrekcja Instytutu Narutowicza nie ma żadnej wiedzy o istnieniu takiego projektu. IDMN nie prowadził żadnego spisu czy rejestru projektów naukowych i edukacyjnych. W kwietniu 2024 r., kiedy p.o. dyrektorem IDMN został prof. Adam Leszczyński, odwołany dyrektor nie przekazał mu żadnych informacji o prowadzonych przez instytut projektach.

Ad 12.

W związku ze zmianą wystroju Centrum Edukacyjnego dekoracje zostały zmagazynowane w budynku przy ul. Powsińskiej 64a.

Ad 13.

Znajdująca się przy ul. Słowiczej 62 biblioteka IDMN nie posiadała żadnego inwentarza ani katalogu, a książki były chaotycznie poukładane w pudłach w magazynie. W 2024 r. zostały zinwentaryzowane z inicjatywy dyrekcji Instytutu Narutowicza. W związku ze zmianą profilu placówki oraz ograniczeniami budżetowymi Instytut Narutowicza nie planuje otwarcia biblioteki.

Ad 14.

Pomieszczenia w budynku przy ul. Słowiczej 62 są obecnie wynajmowane po stawkach rynkowych, a przychody służą realizacji celów statutowych Instytutu Narutowicza

Z poważaniem

z up. MINISTRA KULTURY
I DZIEDZICTWA NARODOWEGO

SEKRETARZ STANU

Maciej Wróbel